2023

Linji Gwida tal-Assessjar Kontinwu

IĊ-ĊES MALTI

MID-9 SAL-10 SENA

malti.skola.edu.mt

L-Assessjar Kontinwu - Il-Kitba – Mid-9 sal-10 sena

L-għalliema jridu jagħtu l-marka finali tal-assessjar fuq ix-xogħol identifikat għall-assessjar wara prova għal kull ġeneru ta' kitba.

Il-ġeneri tal-kitba twila (**L1-2 bejn 240 - 270 kelma u L2-3 bejn 270 - 300 kelma**) li jridu jsiru huma:

9 sena	10 sena
Artiklu argumentattiv	Rakkont fattwali
Rakkont fittizju	Ittra informali
Awtobijografija	Djalogu

Il-bqija tal-kitbiet it-twal iridu jsiru xorta għalkemm ma tinżammx marka għall-assessjar kontinwu. **Ikkonsulta l-ġeneri tal-kitba tas-sillabu mid-9 sal-11-il sena.**

L-għalliema jridu jfasslu lezzjonijiet li fihom jgħallmu u jiddiskutu mal-istudenti:

- il-karatteristiċi ewlenin tal-ġeneru tal-kitba li jkunu ser jagħtu;
- billi jippreżentaw mudelli biex l-istudenti janalizzaw u jiskopru dawn il-karatteristiċi;
- billi jagħmlu diskussjoni fuq il-kontenut u kif jiġi żviluppat pjan,
- jgħallmu l-proċess tal-kitba, speċjalment fejn jidħol l-editjar qabel il-pubblikazzjoni u ħwejjeġ oħra li jgħinu lill-istudenti biex jaslu għal kitba tajba.

Ġeneri differenti japplikaw għal kitbiet differenti.

Il-ġeneru tal-kitba jrid jissemma f'kull titlu.

It-Tqassim tal-Marki għall-Kitba Twila (20 marka)

Il-kriterji	Livell 1 (30%)	Livell 2 (30%)	Livell 3 (40%)	Il-marki miksubin mill-kandidat
L-istil imħaddem skont il-ġeneru u l-udjenza mogħtija fit-titlu	**0-1** Il-kitba ma fihiex jew fiha ftit li xejn evidenza bażika ta' attenzjoni għall-forma u għall-udjenza.	**2** Il-kitba fiha xi evidenza bażika ta' attenzjoni għall-forma u għall-udjenza.	**3-4** Il-kitba fiha evidenza ċara ta' attenzjoni għall-forma u għall-udjenza.	
Il-kontenut jew l-ideat b'rabta mat-titlu magħżul.	**0-1** Il-kitba ma tiżviluppax b'mod ċar.	**2** Il-kitba ftit turi li tiżviluppa b'mod ċar.	**3-4** Il-kitba tiżviluppa l-ideat b'mod ċar.	
Is-sekwenza/koerenza u r-rabta bejn il-partijiet	**0-1** Kitba bla ebda rabta bejn il-partijiet; b'sekwenza ħażina jew ma teżistix.	**2-3** Ftit rabta, minkejja li xi drabi ma tkunx ċara jew diretta u mhux dejjem ikun hemm sekwenza ċara.	**4** Il-kitba turi rabta ċara bejn il-partijiet kif ukoll sekwenza u koerenza.	
L-idjoma u l-lessiku mħaddem	**0-1** Kitba mhux skont l-idjoma Maltija u b'lessiku limitat ħafna.	**2** Kitba li timxi xi ftit mal-idjoma Maltija, b'lessiku bażiku marbut mat-titlu.	**3-4** Kitba li timxi mal-idjoma Maltija, b'lessiku mifrux sew marbut mat-titlu.	
Il-punteġġjatura, is-sintassi, l-ortografija u l-grammatika b'risq reqqa fil-kitba	**0-2** Il-kitba fiha għadd mhux ħażin ta' żbalji ortografiċi u grammatikali tal-Malti: ▪ Użu ħażin tal-punteġġjatura; ▪ Tħaddim ta' sentenzi sempliċi u b'sintassi mhux preċiżi; ▪ Kitba b'għadd kotran ta' żbalji tal-ortorgrafija u tal-grammatika.	**3** Il-kitba ftit fiha żbalji ortografiċi u grammatikali tal-Malti: ▪ Użu kważi preċiż tal-punteġġjatura; ▪ Tħaddim ta' sentenzi mħalltin u b'sintassi kważi bla żbalji; Kitba bi ftit li xejn żbalji tal-ortorgrafija u tal-grammatika.	**4** Il-kitba kważi nadifa minn żbalji ortografiċi u grammatikali tal-Malti: ▪ Użu preċiż tal-punteġġjatura; ▪ Tħaddim ta' sentenzi mħalltin u b'sintassi bla żbalji; ▪ Kitba bla ebda żbalji tal-ortorgrafija u tal-grammatika.	
Total	**6 marki**	**12-il marka**	**20 marka**	**Minn 20 marka**

Aktar tagħrif marbut mal-iskema tal-marki tal-kitba kreattiva

L-iżbalji

Żbalji tal-grammatika **(marka)**, tal-ortografija **(marka),** tal-punteġġjatura **(marka)** u tas-sintassi **(marka)**:

Rigward żbalji ortografiċi titnaqqas marka għal kull 6 żbalji differenti.

Rigward żbalji grammatikali titnaqqas marka għal kull 4 żbalji differenti.

Żbalji tal-punteġġjatura u tas-sintassi – Titnaqqas il-marka tal-punteġġjaura jekk ikun hemm 2 żbalji u titnaqqas il-marka tas-sintassi jekk ikun hemm 2 żbalji.

L-Assessjar Kontinwu - Il-Qari – Mid-9 sal-10 sena

L-għalliema jridu jagħtu **ŻEWĠ xogħlijiet** ta' taħriġ il-fehem, **għal kull sena** li bihom jassessjaw dawn il-kisbiet ġenerali:

- **K4 - Nagħraf it-tifsira tal-kliem misjub f'test moqri;**
- **K5 - Nagħraf l-istruttura, l-organizzazzjoni u t-tekniki differenti li jħaddmu l-kittieba biex isawru ġeneru ta' kitba;**
- **K6 - Nagħraf il-funzjoni tat-test moqri skont l-iskop u l-udjenza li għalih inkiteb.**

(20 marka kull taħriġ il-fehem)

Linji Gwida ta' kif dawn jistgħu jitqassmu:

Id-9 sena	Xogħol fuq kisba 4 u xogħol fuq kisba 6
L-10 sena	2 xogħlijiet fuq kisba 5 **jew** xogħol fuq kisba 5 u xogħol ieħor fuq kisba oħra li tapplika għall-10 sena.

Kull taħriġ il-fehem jista' jinkludi eżerċizzji li jassessjaw waħda jew iktar minn dawn il-kisbiet.

It-testi tal-qari għandhom ikunu twal **300 kelma u mhux aktar minn 350 kelma**.

It-testi jistgħu jittieħdu kemm minn sorsi stampati kif ukoll dawk diġitali. Importanti li dejjem jiġi rikonoxxut is-sors minn fejn tkun ittieħdet is-silta.

Il-mistoqsijiet għandhom ikunu **tmienja (8)** mħallta u ggradati li jinkludu għadd ta':

- **mistoqsijiet diretti** fejn it-tweġiba tittieħed direttament mit-test;
- **mistoqsijiet ta' fehim tal-idjoma, il-qwiel u l-lessiku Malti** skont kif użati fit-test;
- **mistoqsijiet fejn jintalbu opinjoni u raġuni** għaliha fuq dak li jkunu qraw;

It-tipi tat-taħriġ jistgħu jkunu:

Wieġeb, għażliet multipli, veru jew falz, imla l-vojt, islet/sib mit-test, kompli s-sentenza, sib it-tema ewlenija tat-test moqri, sekwenza ta' ġrajjiet/argumenti, relevanza u tqabbil tal-qari mal-esperjenzi tal-istudent.

Testi Letterarji

It-testi magħżula għandhom ikunu **tal-inqas tnejn (2)** għal kull sena li jinkludi:

- **Test mhux imħejji** li juri l-analiżi, l-apprezzament letterarju u r-reazzjoni mill-qari ta' xogħlijiet letterarju **(novella/proża/poeżija)**;
- **Komponiment letterarju** li juri l-analiżi letterarju tax-xogħlijiet tal-antoloġija skont is-snin partikolari **(Livell 1-2 – 150 kelma u Livell 2-3 – 200 kelma)**.

(10 marki – test mhux imħejji u 20 marka – komponiment letterarju)

(Ix-xogħlijiet letterarji użati għat-test mhux imħejji m'għandhomx jaqbżu l-200 kelma)

Fil-każ tat-test mhux imħejji għandhom jingħataw **erba' (4) mistoqsijiet**. It-taħriġ li jingħata fl-analiżi letterarja m'għandux ikun maħsub biss biex jiġi assessjat l-għarfien tal-plott/il-ġrajja biss tat-test letterarju imma għandu jinkludi fatturi oħra ewlenin bħall-iżvilupp tal-karattri, iż-żmien, l-isfond, it-teknika użata, il-lessiku, it-ton tas-silta, l-figuri letterarji u l-bqija. Għandu jkun hemm ukoll mistoqsijiet li jitolbu r-reazzjoni u l-fehmiet raġunati tal-istudenti għal dak li jkunu qraw fit-test mogħti.

Huwa importanti li fil-klassi waqt il-lezzjoni tal-qari, speċjalment dak tal-proża, l-għalliema jaraw li

- jħeġġu u jqabbdu lill-istudenti biex l-ewwel qari tat-test/kapitlu jagħmluh minn qabel id-dar;
- waqt il-lezzjoni jiddedikaw il-ħin għal attivitajiet ta' apprezzament letterarju.

Għalhekk fil-klassi:

- għandu jkun hemm biss il-qari ta' siltiet partikulari mill-istudenti waħidhom, f'pari, fi gruppi, qari mgħajjat, u l-bqija.
- għandhom isiru attivitajiet ta' tagħlim marbuta mal-analiżi u d-diskussjoni mhux biss tal-ġrajja imma anke mal-iżvilupp tal-karattri, l-isfond, l-istil, il-lessiku u l-espressjonijiet, l-implikazzjonijiet, ir-reazzjonijiet individwali u l-bqija...

- għandha ssir attività ta’ kitba (li tista’ tibda fil-klassi u titkompla d-dar) li ssaħħaħ dak li jkun sar fil-klassi. Din tista’ sservi għall-assessjar kontinwu.

It-Tqassim tal-Marki tal-Komponiment Letterarju (20 marka)

Il-kriterji	Livell 1 (30%)	Livell 2 (30%)	Livell 3 (40%)	Il-marki miksubin mill-kandidat
Il-kontenut	**1-2** Il-kitba kważi ma fiha l-ebda spjegazzjoni li torbot ma’ dak li jitlob it-titlu	**3** Spjegazzjoni tal-punti meħtieġa li torbot ma’ dak li jitlob it-titlu	**4-5** Evalwazzjoni tal-punti meħtieġa li torbot ma’ dak li jitlob it-titlu	
It-teknika, l-istil u l-espressjoni	**1-2** Ftit li xejn tifsir ta kif qed jitħaddmu t-tekniki relevanti għal dak li jitlib it-titlu L-espressjoni użata ma tersaqx daqshekk lejn l-istil ta’ kritika letterarja	**3** Tifsir ta’ kif qed jitħaddmu t-tekniki relevanti għal dak li jitlob it-titlu. L-espressjoni użata qed tersaq lejn l-istil ta’ kritika letterarja.	**4-5** Evalwazzjoni tal-effett li jħallu t-tekniki relevanti għal dak li jitlob it-titlu. L-espressjoni użata toħloq l-istil mistenni f’kitba ta’ kritika letterarja.	
Is-sekwenza u l-koerenza	**0-1** Kitba bla ebda rabta bejn il-partijiet; b’sekwenza ħażina jew ma teżistix.	**2-3** Il-kitba ssegwi minn parti għall-oħra imma mhux dejjem ikun hemm sekwenza.	**4-5** Il-kitba ssegwi minn parti għall-oħra b’mod naturali u b’sekwenza tajba.	
L-ortografija	**0-1** Il-kitba li fiha ħafna għeltijiet ortografiċi tal-Malti	**2-3** Il-kitba fiha xi għeltijiet ortografiċi tal-Malti.	**4-5** Kitba kważi nadifa minn għeltijiet ortografiċi tal-Malti.	
Total	**6 marki**	**12-il marka**	**20 marka**	**Minn 20 marka**

L-Assessjar Kontinwu - Is-Smigħ – Mid-9 sal-10 sena

Minkejja li għall-eżami taċ-ĊES mhux se jkun hemm il-komponent tas-smigħ, huwa importanti li ngħallmu u nassessjaw din il-ħila fil-lingwa. Għalhekk, l-għalliema jridu jagħtu **ŻEWĠ (2) testi tas-smigħ għal kull sena** minn din il-kisba:

- **Nisma' test/i għall-fehim fuq suġġetti, f'kuntesti jew sitwazzjonijiet differenti.**

(20 marka għal kull taħriġ tas-smigħ)

It-testi jistgħu jkunu moqrija jew irrekordjati/podcasts u huwa rrakkomandat li jkun hemm bilanċ bejn in-numru ta' testi moqrija u dawk irrekordjati. Jista' jintuża l-viżwal (stampi jew filmat) fis-silta.

It-testi tas-smigħ għandhom ikunu twal **300 kelma u mhux aktar minn 350 kelma**.

Jiġu segwiti l-istruzzjonijiet li jitħaddmu fl-assessjar annwali tas-smigħ u li fuqhom se jinħarġu linji gwida aktar 'il quddiem. Għandu jkun hemm **tmien (8)** mistoqsijiet imħallta u gradati li jinkludu:

- **mistoqsijiet referenzjali** fejn it-tweġiba tittieħed direttament mit-test;
- **mistoqsijiet ta' memorja** fejn it-tweġiba tittieħed minn dak li jiftakar mill-qari;
- **mistoqsijiet ta' fehim tal-idjoma u l-lessiku Malti** skont kif użati fit-test.
- **mistoqsijiet ta' identifikazzjoni tat-ton, tal-vuċi u ġesti differenti** kif użati fit-test.
- **mistoqsijiet ta' għarfien tal-ideat jew punti ġenerali f'temi differenti** kif użati fit-test.

It-tip tal-mistoqsijiet jistgħu jkunu: **Qabbel il-kolonni, għażliet multipli, kompli s-sentenza, imla l-vojt, veru jew falz, wieġeb il-mistoqsija, u poġġi fl-ordni kif issemmew**.

L-Assessjar Kontinwu - It-Taħdit – Mid-9 sal-10 sena

Isir **taħriġ WIEĦED ta' 20 marka** għal kull sena skont il-kriterji u l-linji gwida mogħtija hawn taħt: Jista' jintuża materjal stampat jew teknoloġiku li bihom l-istudent jista' jtejjeb xogħlu.

9 sena - Metodu ta' Assessjar: Preżentazzjoni

1.1ċ Nagħmel preżentazzjoni orali qasira, wara li naqra test fattwali, biex nuri li fhimtu.	1.2ċ Nagħmel preżentazzjoni orali li tista' tkun bl-għajnuna ta' mezzi teknoloġiċi, drama, kant jew arti espressiva, fuq suġġett speċifiku mhux tal-għażla tiegħi wara li nkun fittixt u rriċerkajt fuqu.	1.3ċ Nagħmel preżentazzjoni orali fejn nippreżenta t-tagħrif, ir-riċerka u l-ideat tiegħi f'ambjent li fih is-semmiegħa jkunu mistiedna u jħossuhom komdi li jistaqsuni biex niċċaralhom xi punti u hekk jifhmu aħjar.

jew

1.1e Nitkellem quddiem udjenza, waħdi jew m'oħrajn, fuq xi avvenimenti/elementi ewlenin li jsawru l-kultura u l-identità Maltija.	1.2e Nesponi minn angoli u pożizzjonijiet differenti temi ta' interess ġenerali. *Eż. id-divertiment, l-ivvjaġġar, iż-żgħożija, id-dinja tax-xogħol, l-ambjent, il-politika, u nispjega l-impatt li*	1.3e Nitkellem wara li nkun irriċerkajt fuq il-kultura Maltija fil-kuntest ta' kulturi Mediterranji u Ewropej oħra.

10 sena - Metodu ta' Assessjar: Diskussjoni fi gruppi

1.1f Nitkellem mill-perspettiva tiegħi dwar topik partikolari.	1.2f Ngħid jekk naqbel jew ma naqbilx ma' perspettiva/i ppreżentata/i minn kelliema oħra f'diskussjoni.	1.3f Ngħid fi kliemi l-perspettivi differenti li tqajmu waqt id-diskussjoni.

Dawn il-kriterji tal-assessjar minn K2 tat-Taħdit jistgħu jintużaw għat-taħriġiet ta' fuq:

2.1a Nitkellem ċar u ninftiehem tajjeb bi pronunzja tajba, vuċi ċara, ton, ġesti u bi ftit espressjonijiet, b'mod li s-semmiegħ jifhem.	2.2a Nitkellem b'mod mexxej u espressjoni idjomatika tajba, ħeffa naturali f'kull kuntest li fih nitkellem.	2.3a Nitkellem b'kunfidenza, b'addattament xieraq fi kliemi, b'artikulazzjoni u tlissin sewwa tal-kliem skont il-kuntest u l-għan tal-komunikazzjoni.
2.1b Nuża kliem sempliċi u dirett marbut mal-ħajja u l-esperjenzi tiegħi.	2.2b Nuża kliem ċar u preċiż billi nagħraf inqabbel il-kontenut li ngħid mal-kuntest.	2.3b Nuża kliem preċiż u varjat skont kif jitlob il-kuntest, bi stil/i u reġistru/i differenti, b'mod kunfidenti f'okkażjonijiet formali/informali.
2.1ċ Nagħżel kliem xieraq biex insostni l-argumenti tiegħi skont l-okkażjoni u l-kuntest tad-diskussjoni.	2.2ċ Nagħżel kliem, espressjonijiet u ġesti xierqa biex insostni l-argumenti tiegħi skont l-okkażjoni u l-kuntest tad-diskussjoni; b'hekk inwassal il-punt tiegħi b'aktar qawwa biex nikkonvinċi lill-udjenza.	2.3ċ Nuża l-frażijiet it-tajba u kliem muftieħ b'intervent fid-diskussjoni, kif ukoll nagħti l-fehma tiegħi fil-mument opportun u skont il-kuntest, b'rabta ma' dak li jkun qed jiġi diskuss.
2.1d Inwassal diskors sempliċi u nsemmi xi dettalji marbutin mas-suġġett mogħti.	2.2d Nagħti bil-fomm il-livell meħtieġ ta' dettall f'dak li ngħid u nżomm dejjem mas-suġġett, wara li nagħraf u ngħarbel il-kuntest, is-sitwazzjoni u l-udjenza.	2.3d Nuża firxa wiesgħa ta' lessiku u strutturi sintattiċi kumplessi biex nikkomunika kunċetti varji, filwaqt li naddatta l-livell ta' formalità tal-lingwa u l-istil tat-taħdit skont l-udjenza u l-kuntest.
2.1e Nesprimi l-fehma tiegħi bi struttura grammatikali u sintattika tajba.	2.2e Nesprimi xi fehmiet bi struttura grammatikali u sintattika tajba, u b'intonazzjoni tajba.	2.3e Nesprimi għadd ta' fehmiet u l-ħsus tiegħi bi struttura grammatikali u sintattika tajba, u b'intonazzjoni tajba.

Għall-assessjar kontinwu jinħareġ biss fuq dawn il-kriterji u huma se jkunu l-evidenza ewlenija li tinżamm fil-fajl tal-assessjar kontinwu. Evidenza oħra, bħal ppt, ċarts, u l-bqija, tista' tinżamm ukoll.

Skema tal-Marki tat-Taħdit Livell 1-2-3

Livell 1 (30%)	Livell 2 (30%)	Livell 3 (40%)
1. Il-kompetenza fit-taħdit		
1-2 Id-diskors **ma** • jinstemax u ma jinftihemx sewwa; • fihx pronunzja tajba; • fihx intonazzjoni tajba; • jagħmilx enfasi fejn meħtieġ.	**3** Id-diskors **mhux dejjem** • jinstema' u jinftiehem sewwa; • għandu pronunzja tajba; • jinstema' b'intonazzjoni tajba; • jagħmel enfasi fejn meħtieġ.	**4-5** Id-diskors **dejjem** • jinstema' u jinftiehem sewwa; • jinstema' bi pronunzja tajba; • jinstema' b'intonazzjoni tajba; • jagħmel enfasi fejn meħtieġ.
2. Il-lessiku		
1-2 • Ħakma **limitata u ripetuta** tal-lessiku marbut mat-tema; • **Għadd kbir** ta' żbalji spissi fil-korrettezza grammatikali.	**3** • Ħakma **tajba minkejja xi ripetizzjonijiet** tal-lessiku marbut mat-tema; • **Bi ftit żbalji** spissi fil-korrettezza grammatikali.	**4-5** • Ħakma **tajba u varjata** ħafna bla ripetizzjoni tal-lessiku marbut mat-tema; • **Bi ftit li xejn** żbalji fil-korrettezza grammatikali.
3. L-istruttura tad-diskors		
0-1 • Diskors b'sentenzi bi **struttura mħawda** li ma jagħmlux sens; • Ftit li **xejn ideat** u ħafna ripetizzjoni tal-istess waħda/iet • **Bla ebda sens** ta' binja u tkomplija fuq xulxin ta' dak li jkun qed jingħad.	**2-3** • Diskors b'sentenzi bi **struttura tajba** imma xi drabi **ma jagħmlux sens mill-ewwel**; • **Ftit ideat** li xi drabi jkunu ripetuti; • **Ftit binja** u tkomplija fuq xulxin ta' dak li jkun qed jingħad.	**4-5** • Diskors b'sentenzi bi **struttura tajba** u li jagħmlu sens; • **Għadd ta' ideat** bi ftit li xejn ripetizzjoni; • **Binja tajba** u tkomplija fuq xulxin ta' dak li jkun qed jingħad.
4. Il-kontenut ippreżentat		
0-1 • **Ftit li xejn diskors korrett** marbut mat-tema; • Fatti mogħtija **bla sekwenza;** • **Qatt jew rari** jingħataw il-fehmiet tal-kelliem/a.	**2-3** • **Deskrizzjoni tajba u fil-parti l-kbira tagħha hi korretta** u taqbel mat-tema; • sekwenza tajba **bi ftit żbalji** tal-fatti mogħtija; • **xi drabi** jingħataw il-fehmiet tal-kelliem/a.	**4-5** • **Deskrizzjoni tajba ħafna u korretta** mat-tema; • **sekwenza tajba** tal-fatti mogħtija; • **jingħataw** ukoll il-fehmiet tal-kelliem/a.
Total minn 20 marka	__________	______________________ **Firma tal-għalliem/a**